

1. STIG, UPPGÖTVUNARSTIGIÐ – GLÆDDU FORVITNINA

Á þessu stigi er komið að því að fara út og kanna umhverfið af forvitni og finna þannig hugsanleg umfjöllunarefni sem hægt er að nota í skrefunum fjórum. Þess vegna snýst það um að leiða huga nemenda að því samfélagi sem við búum í og hvaða möguleikum og áskorunum við stöndum frammi fyrir. Hér er mikilvægt að skilgreina hvaða samfélag er verið að skoða; er það nærsamfélagið eða alþjóðasamfélagið? Grunnurinn að skilningi á samfélagslegum vandamálum er fagleg þekking, sem er mjög mikilvægt að hafa í huga í gegnum ferlið, en sérstaklega í upphafi. Til þess að geta verið skapandi og sjá nýja möguleika er nauðsynlegt að hafa faglega grunnþekkingu annaðhvort með því að einbeita sér að einu tilteknu sviði eða þverfaglega. Mismunandi hæfileikar, aðferðir og efni sem notuð eru á hverju sviði hjálpa nemendum áfram í ferlinu.

Á uppgötvunarstiginu er einnig mikilvægt að fara yfir eina af mörgum auðlindum nemendanna, þ.e. tengslanet þeirra. Það er mikilvægt að ræða hvað tengslanet er, hvernig hægt er að nýta það og hversu stórt það er í raun. Það kemur að notum á öllum stigum í ferlinu. Í lok þessa stigs eiga nemendur að afmarka og velja þau svið sem þeir vilja einbeita sér að og vinna með í framhaldinu.



Góð ráð

- Fagleg þekking: Hér skiptir máli eftir hvaða flokki eða viðfangsefni unnið er út frá en það er ávallt góð hugmynd að nemendur setji sig vel inn í viðkomandi viðfangsefni. Til dæmis er hægt að setja vinnuna í gang með því að hafa kynningu um viðfangsefnið sem varð fyrir valinu.
- Uppgötvanir í nærsamfélaginu: Sjáið til þess að nemendur hafi tíma til að fara út og rannsaka nærumhverfið og finna vandamál sem þarf að leysa og vinna áfram. Það getur gagnast nemendum að nýta gögn sem þegar eru fyrir hendi og safna jafnframt eigin gögnum með því að fylgjast með og taka viðtöl við fólk í umhverfi sínu. Þetta snýst um að nemendurnir reyni að skilja umheiminn og finna mögulegar áskoranir til að leysa.
- Ný sýn: Til eru margar aðferðir sem hægt er að nota til þess að fá hugmyndir sem allar hjálpa til við að sjá nýjar hliðar á hlutunum. Byrjið á að hafa sameiginlega þankahríð í bekknum – því fleiri sem leggja höfuðið í bleyti, þeim mun fleiri hugmyndir.
- Skilgreinið vandamálið: Eftir að nemendur hafa farið út til að kanna og uppgötva umhverfið ættu þeir að geta skilgreint af meiri nákvæmni á hvaða sviði þeir vilja vinna og síðar meir kannski koma fram með nýjungar á því sviði.

Æfingar

Tengslanet

Markmið: Að fá nemendur til að skilja mikilvægi tengslanets og hvernig tengslanet eru mynduð. Að veita nemendum innsýn í sitt eigið tengslanet og hvernig hægt er að nota það. Í þessari æfingu eiga nemendur að nota tengslanetsskotskífuna og blaðið með starfslýsingum sem er að finna á næstu blaðsíðum. Æfingin hefst á umræðum í hópnum um þýðingu tengslanets.

Spurningar sem hægt er að varpa fram:

- Hvað er gott tengslanet?
- Hvernig öðlast maður gott tengslanet?
- eru það eingöngu frumkvöðlar sem hafa gagn af góðu tengslaneti? Af hverju? Af hverju ekki?

Eftir innganginn er útskýrt fyrir nemendum að nú sé komið að því að þeir einbeiti sér að eigin tengslaneti.

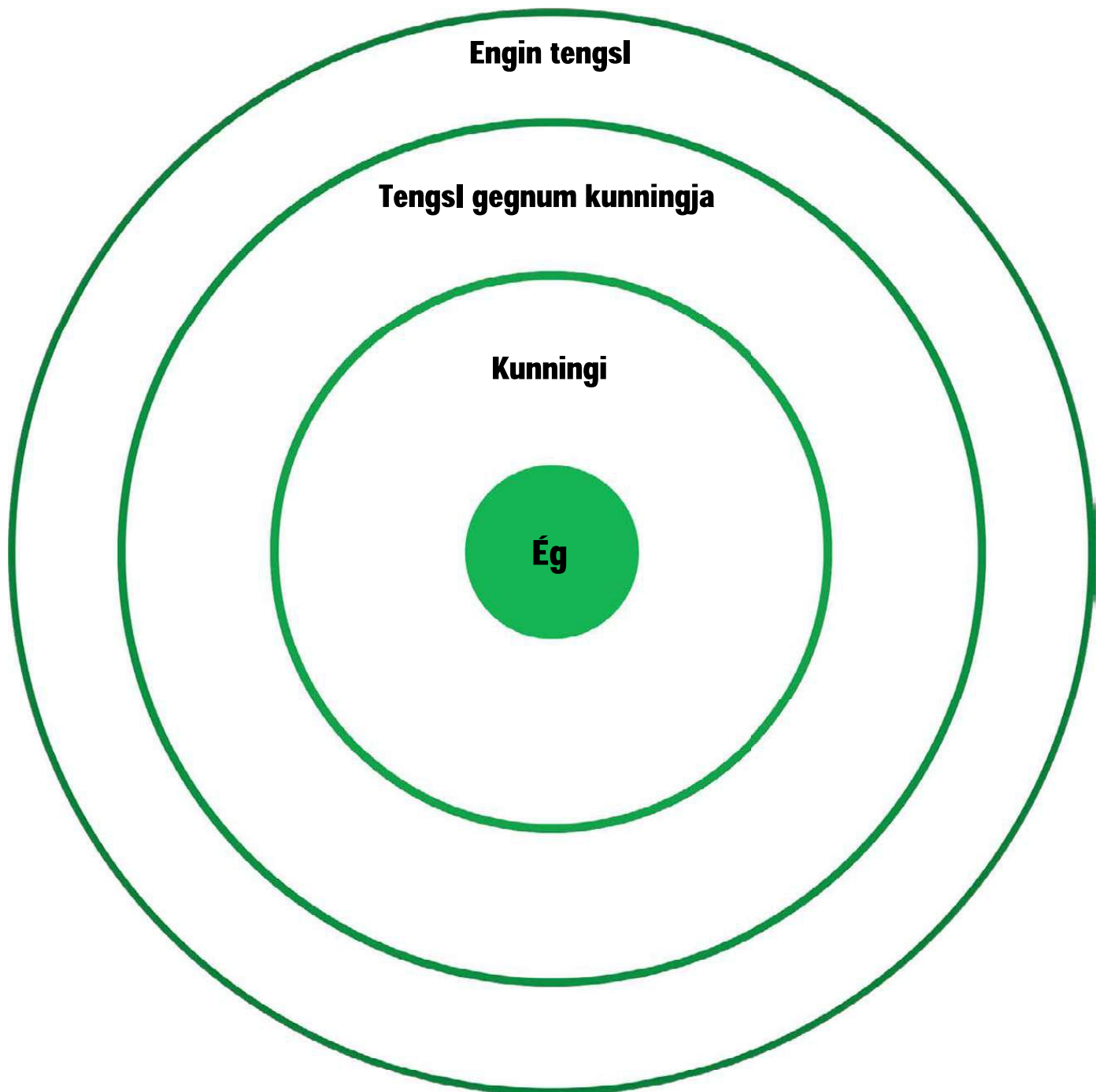
Nemendur eiga að nota starfslýsingablaðið (athugið að hægt er að velja um tvær mismunandi gerðir, munið að segja nemendum hvora gerðina þeir eiga að nota) og tengslanetsskotskífuna. Nemendur eiga hver fyrir sig að greina hvort einhver í þeirra tengslaneti passi við einhverja af starfslýsingunum. Þeir einstaklingar sem falla að starfslýsingunni eru settir í innsta hringinn á tengslanetsskotskífunni (nemandinn sjálfur er í miðjunni) með starfsheiti og nafni/tengslum. T.d. „endurskoðandi/pabbi“ eða „forritari/Kristján þjálfari“.

Það nægir að nemendur þekki til viðkomandi einstaklings. Þeir þurfa ekki að vera nánir vinir. Það eina sem skiptir máli er að nemendur hafi eða geti haft aðgang að viðkomandi einstaklingi.

Þegar nemendurnir hafa farið í gegnum greininguna ættu að vera einhverjar starfslýsingar eftir sem einhver hefur ekki fundið í sínu tengslaneti. Nú er verkefni nemenda að finna þá sem upp á vantar með því að nota tengslanet hver annars. Með öðrum orðum eiga nemendur að ganga um og ráðfæra sig hver við annan. Þeir einstaklingar sem nemendurnir finna á þessu stigi eru settir inn með starfsheiti og nafni/tengslum í miðhringinn.

Í lokin eru umræður um tengslanet nemendanna.

Tengslanetsskotskífa



Blað með starfslýsingum

Tegund 1	Tegund 2
Löggiltur endurskoðandi	Starfsmaður hjá skattinum
Hönnuður	Upplýsingafulltrúi
Lögfræðingur	Starfmaður á lager/í vöruflutningum
Grafískur hönnuður	Fjárfestir/auðmaður
Sölumaður	Leikari
Markaðsmaður	Tónlistarmaður
Blaðamaður	Fasteignasali
Framkvæmdastjóri	Kennari
Frumkvöðull	Fyrirtækjæigandi
Verkfræðingur	Íþróttapjálfari
Forritari	Björgunarsveitarmaður
Læknir	Hárgreiðslumeistari
Iðnaðarmaður	Matreiðslumaður
Starfsmaður hjá skattinum	Bókari
Barþjónn	Hönnuður
Ráðgjafi í banka	Lögfræðingur
Arkitekt	Grafískur hönnuður
Innanhússarkitekt	Sölumaður
Bloggari	Markaðsmaður
Fjárfestir/auðmaður	Verslunarstjóri/eigandi

Nærsamfélagið

Markmið: Að fá nemendur til að skilja mikilvægi samfélagsins og hvaða kostir og gallar eru á þeirra eigin samfélagi.

1. Útskýrðu merkingu orðsins samfélag.
2. Lýstu versta samfélagi sem þú getur ímyndað þér.
3. Lýstu besta samfélagi sem þú getur ímyndað þér.
4. Berðu saman nærsamfélag þitt og samfélagið sem þú lýstir í svari nr. 2: Hvernig kemur sá samanburður út?
5. Berðu saman nærsamfélagið við það sem þú svaraðir í nr. 3. Hvernig kemur sá samanburður út?
6. Hvað þarf að gera til þess að samfélagið ykkar verði að „fyrirmyndarsamfélagi“? Skrifðu niður fimm atriði sem þyrfti að framkvæma í því skyni.
7. Veldu eitt þessara atriða og útskýrðu hvernig þú gætir framkvæmt það. Hvað þarf (peninga, tæki, einstaklinga) til þess að það sé hægt?
8. Hvernig má meta/Hvaða merki má sjá um hvort breytingarnar hafi verið árangursríkar?
9. Skilgreindu hugtakið „nærsamfélag“. Hvaða merkingu leggur þú í orðið?
10. Lýstu versta nærsamfélagi sem þú getur ímyndað þér.
11. Lýstu besta nærsamfélagi sem þú getur ímyndað þér.
12. Berðu saman þitt eigið nærsamfélag og það sem þú lýstir í spurningu nr. 2. Að hvaða leyti eru þau frábrugðin?
13. Berðu saman þitt eigið nærsamfélag og það sem þú lýstir í spurningu nr. 3. Eru þau lík/ólík?
14. Hverju þarf að breyta til þess að þitt nærsamfélag líkist meira fyrirmyndarsamfélagi? Láttu þér detta í hug þrjár aðgerðir sem raunhæft væri að framkvæma.
15. Veldu eina af þessum aðgerðum og lýstu því hvernig hægt væri að framkvæma hana. Hvað (peninga, mannskap, búnað, verkfæri o.s.frv.) þarf að hafa til að hrinda henni í framkvæmd?
16. Hvernig getur þú metið árangurinn af frumkvæði þínu?

Tíu leiðir að góðum hugmyndum

Með því að gera athuganir kynnist þú samfélagi/nærumhverfi þínu betur. Hér eru nokkrar ábendingar:

1. Farðu í búð og skoðaðu spennandi vörur. Veldu nokkrar sem þér líst á og kannaðu hvort þú getur útfært þær betur með því að gera breytingar á þeim.
2. Farðu í göngutúr um nágrennið. Hvað finnst þér vanta? Horfðu á heiminn frá nýju sjónarhorni og láttu eins og þú sért sjötíu ára. (Sjötugt fólk gleðst og pirrar sig á öðru en þú og hefur örugglega aðrar þarfir en þú).
3. Taktu strætó eða hjólaðu. Reyndu að sjá möguleika; færð þú einhverjar góðar hugmyndir?
4. Veldu starf sem þú þekkir vel (t.d. afgreiðslustarf í verslun) og hugsaðu um hvaða áskoranir þú gætir rekist á frá degi til dags ef þú ynnir við það. Hvað er hægt að gera til að breyta því?
5. Líttu í kringum þig heima hjá þér til að sjá hvað það er sem gerir heimilið einstakt. Er eitthvað þar að finna sem gæti lagt grunn að viðskiptahugmynd?
6. Spólaðu fram í tímann um fimmtíu ár. Þá höfum við kannski aðrar þarfir og óskir en í dag. Hvers konar vörur eru það sem enginn þekkir en þú getur kannski fundið upp? Hvað gerir þú?
7. Ímyndaðu þér mjög venjulega íbúð. Láttu sem þú staðnæmist í tvær mínútur í hverju herbergi fyrir sig og reyndu að ímynda þér hvaða vandamálum fólk á mismunandi aldri stendur frammi fyrir í þessum herbergjum. Dettur þér eitthvað í hug?
8. Lestu dagblöðin og finndu vandamál í heilbrigðis- og menntamálum sem margir hafa áhyggjur af. Getur þú komið með hugmyndir sem gætu leyst eitthvert af þessum vandamálum?
9. Hugsaðu um einhvern sem þú þekkir persónulega. Ímyndaðu þér venjulegan dag í lífi þessa einstaklings. Skrifðu niður öll vandamál og áskoranir sem viðkomandi stendur frammi fyrir. Getur þú leyst einhver þeirra?
10. Átt þú eða einhver sem þú þekkir eitthvað sem þið notið ekki lengur en uppfyllir einhverja þörf sem þú hefur? Getur þú breytt því þannig að það verði að viðskiptahugmynd?

Ný sýn á samfélagið

Markmið: Að nemendur finni möguleg vandamál og áskoranir í samfélaginu og fái hugmyndir sem þeir geta unnið með.

Í æfingunni er gengið út frá því að hópurinn hafi valið einhverja áskorun til að vinna með.

Dæmi um vandamál:

Hvaða félagslegu áskoranir þurfum við að takast á við í samfélaginu?

Hvernig fáum við fleiri ungmenni til að nota reiðhjólajálm?

1. Ræðið vandamálið. Gangið úr skugga um að allir skilji það.
2. Skriði vandamálið niður á blað.
3. Veljið einn úr hópnum til að vera ritari – helst einhvern sem er fljótur að skrifa.
4. Nú eigið þið að koma með eins margar hugmyndir og mögulegt er.
5. Fylgið eftirfarandi reglum:
 - a. Ekki má gagnrýna hugmyndir eða aðra.
 - b. Því fleiri hugmyndir, því betra. Mikilvægast er að koma með margar hugmyndir.
 - c. Notið hugmyndir annarra til að koma með nýjar.
 - d. Aðlagið og blandið: Það þýðir að þú getur breytt fyrri hugmyndum eða tengt þær við aðrar.
6. Skriði niður á blað allar hugmyndir sem koma fram.
7. Gerið hlé ef það er orðið erfitt að fá nýjar hugmyndir.
8. Þegar þið hættið ættuð þið að bíða aðeins með að flokka hugmyndirnar.

Ein leið til að fækka hugmyndum er að láta alla kjósa um hvaða hugmynd þeim finnst best. Þetta er góð leið til að opna á nýja möguleika. Oft er þetta góð byrjun til að fá fram enn fleiri nýjar hugmyndir!

Hvað gerum við svo?

Á uppgötvunarstiginu eruð þið búin að skoða hugsanleg umfjöllunarefni og vandamál með því að skoða samfélagið sem þið búid í. Nemendur hafa öðlast nýja vitneskju, bæði faglega og persónulega. Faglega þekkingu með því að kynna sér mismunandi efnisflokka og persónulega þekkingu með betri yfirsýn yfir tengslanet sitt. Þessa þekkingu eiga nemendur nú að nota til að kjarna tiltekið efni eða vandamál sem þeir vilja vinna með áfram það sem eftir er af ferlinu. Þetta auðveldar þeim að varða leiðina á hugmyndastiginu. Uppgötvunarstiginu á því að ljúka með því að nemendur velja efni eða vandamál áður en þeir byrja á hugmyndastiginu.